

November 2018

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijks selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [Artikel 6 EVRM: beoordeling van inconsistenties in getuigenverklaringen](#)
- [Artikel 6 EVRM: consultatierecht: ontstaat verplichting om verdachte te wijzen op recht op raadpleging advocaat alleen als vaststaat dat strafbaar feit is gepleegd?](#)
- [Unierecht: het voorrangsbeginsel en kaderbesluiten](#)
- [Artikel 6 Handvest: het vereiste van een wettelijke grondslag en divergerende rechtspraak](#)
- [Artikelen 18 en 21 VWEU: gelijke behandeling bij executie-uitlevering aan een derde land van een onderdaan van een andere lidstaat](#)
- [Kaderbesluit 2002/584/JBZ: gevolgen van niet-vermelding bijkomende vrijheidssanctie](#)
- [Kaderbesluit 2008/949/JBZ en WETS: tenuitvoerlegging taakstraf in andere lidstaat](#)

Artikel 6 EVRM: beoordeling van inconsistenties in getuigenverklaringen

EHRM 13 November 2018, ECLI:CE:ECHR:2018:1113JUD000697015 (Zhang/Oekraïne)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: artikel 6 lid 1 EVRM; bewijsmateriaal; inconsistente getuigenverklaringen

Het bewijsmateriaal waarop de veroordeling van de klager wegens moord was gebaseerd, bestond uit de inconsistente en tegenstrijdige verklaringen van de vrienden van het slachtoffer. Ondanks het feit dat de klager tijdens de rechterlijke procedure, herhaaldelijk heeft vermeld dat het gebruik van deze inconsistente verklaringen ontoelaatbaar moet worden geacht, zijn deze verklaringen zonder nadere beoordeling van de geloofwaardigheid, door de rechter gebruikt. Klager beroept zich erop dat zijn recht op een eerlijk proces onder artikel 6 lid 1 EVRM is geschonden.

Het Hof herhaalt allereerst dat inconsistenties tussen de verklaringen van een getuige op verschillende tijdstippen alsmede ernstige inconsistenties tussen verschillende soorten bewijsmateriaal, dringend aanleiding geven tot het ter discussie stellen van de geloofwaardigheid van de getuige en de bewijskracht van zijn/haar getuigenverklaring.¹ Het Hof stelt vast dat de nationale rechter in de onderhavige zaak heeft nagelaten om een beoordeling te geven van de aangevoerde tekortkomingen in de getuigenverklaringen en, zonder enige uitleg, heeft gekozen om niet te twijfelen aan de geloofwaardigheid van het bewijs. Het Hof benadrukt dat het in zijn overweging meeneemt dat er, afgezien van de inconsistente getuigenverklaringen, geen ander bewijs tegen de klager is. Daarnaast heeft de nationale rechter het overgangsrecht van de nieuwe CCP (code of criminal procedure) zo

¹ EHRM 26 Juli 2011, nrs. 35485/05 and 3 anderen, (Huseyn and Others v. Azerbaidjan), par. 206.

uitgelegd, dat in de onderhavige zaak de getuigenverklaringen à décharge werden uitgesloten van het bewijs, terwijl de openbare aanklager gebruik kon maken van alle getuigenverklaringen à charge. Klager heeft hierdoor een aanzienlijk nadeel ondervonden ten opzichte van de openbare aanklager. Het Hof concludeert dat de nationale rechter heeft nagelaten om een beoordeling te geven van de door de verdachte vermelde gebreken in de gebruikte getuigenverklaringen en van de aangevoerde willekeurige uitsluiting van alle getuigenverklaringen van de verdediging. Het recht op een eerlijk proces is dan ook geschonden.

Artikel 6 EVRM: consultatierecht: ontstaat verplichting om verdachte te wijzen op recht op raadpleging advocaat alleen als vaststaat dat strafbaar feit is gepleegd?

Hoge Raad 6 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2056

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Artikel 6 EVRM; Salduz; Schending consultatierecht; Verhoorsituatie.

De raadsman van verdachte heeft aangevoerd dat het recht op een eerlijk proces, zoals is vastgelegd in artikel 6 van het EVRM, is geschonden, nu verdachte niet voorafgaand aan het verhoor dat in de woning van verdachte plaatsvond een raadsman heeft kunnen raadplegen (Salduz-verweer). Gelet op deze schending heeft de raadsman verzocht de desbetreffende verklaring en al het bewijsmateriaal dat als een rechtstreeks gevolg van die verklaring is verkregen uit te sluiten van het bewijs.

De Hoge Raad herhaalt relevante overwegingen m.b.t. recht op consultatiebijstand: een verdachte die door een verbalisant is aangehouden heeft, op de voet van het bepaalde in artikel 6 EVRM, aanspraak op rechtsbijstand die inhoudt dat aan hem de gelegenheid wordt aangeboden om voorafgaand aan het verhoor door de verbalisant aangaande zijn betrokkenheid bij een strafbaar feit een advocaat te raadplegen. De aangehouden verdachte dient vóór de aanvang van het eerste verhoor te worden gewezen op zijn recht op raadpleging van een advocaat. Een en ander wordt met ingang van 1 maart 2017 geregeld in de art. 27 lid 3, 28c en 28e Sv. Als verhoor moet worden beschouwd: alle vragen aan een door een opsporingsambtenaar als verdachte aangemerkt persoon betreffende diens betrokkenheid bij een strafbaar feit ten aanzien waarvan hij als verdachte is aangemerkt. Hier wordt door de Hoge Raad opgemerkt dat het in artikel 27 lid 1 Sv bedoelde redelijk vermoeden van schuld zowel de omstandigheid dat een strafbaar feit wordt of is begaan, als de betrokkenheid van een persoon bij dat feit betreft. *Derhalve kan, ook indien (nog) niet vaststaat dat een strafbaar feit plaatsvindt of heeft plaatsgevonden, sprake zijn van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit en dientengevolge van een verhoorsituatie.*

Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft geoordeeld dat de verdachte niet behoefde te worden gewezen op zijn recht op raadpleging van een advocaat op het moment dat hem door de opsporingsambtenaar werd gevraagd of hij een hennepkwekerij in zijn woning had, aangezien de hennepkwekerij op dat moment nog niet was ontdekt en de gestelde vraag daarom kennelijk geen betrekking had op "een reeds geconstateerd strafbaar feit". De Hoge Raad oordeelt dat wanneer dit oordeel berust op de opvatting dat het consultatierecht uitsluitend toekomt aan verdachte indien hem vragen worden gesteld t.a.v. zijn betrokkenheid bij een strafbaar feit en vaststaat dat dit feit heeft plaatsgevonden, dit gebaseerd is op een onjuiste rechtsopvatting. Wanneer het oordeel van het Hof niet op die opvatting berust, is dat oordeel volgens de Hoge Raad niet zonder meer begrijpelijk: de vraag aan verdachte of hij een hennepkwekerij in zijn woning had, kan moeilijk anders worden verstaan dan als een vraag betreffende diens betrokkenheid bij een strafbaar feit (het aanwezig hebben of telen van hennep) ten aanzien waarvan hij als verdachte is aangemerkt.

Unierecht: het voorrangsbeginsel en kaderbesluiten

Hof van Justitie van de Europese Unie 27 November 2018, conclusie van advocaat-generaal Campos Sánchez-Bordona, C-573/17, ECLI:EU:C:2018:957 (Openbaar Ministerie/ Daniel Adam Popławski)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel; Kaderbesluit 2002/584/JBZ; Kaderbesluit 2008/909/JBZ; Verklaring van een lidstaat op grond waarvan deze lidstaat eerdere

rechtsinstrumenten mag blijven toepassen; Intrekking van de verklaring door de uitvoerende staat; Tardiviteit van de door de uitvaardigende staat afgelegde verklaring; Voorrang van het Unierecht; Gevolgen

Uit het arrest *Poplawski*, samengevat in de [nieuwsbrief van juni 2017](#), volgt dat artikel 6, leden 2, 3 en 5 OLW in strijd is met artikel 4, punt 6, van kaderbesluit 2002/584. In dit arrest benadrukt het Hof de op nationale rechterlijke instanties rustende verplichting om nationaal recht zoveel mogelijk in overeenstemming met het kaderbesluit uit te leggen. Als vervolg wenst de rechtbank Amsterdam te vernemen of zij, mocht zij er niet in slagen aan die verplichting tot conforme uitlegging te voldoen, op grond van het beginsel van voorrang van het Unierecht de met kaderbesluit 2002/584 onverenigbare bepalingen van het nationale recht buiten toepassing dient te laten.

AG Campos concludeert dat een nationale rechterlijke instantie die nationale bepalingen ter uitvoering van een kaderbesluit niet zodanig kan uitleggen dat de toepassing daarvan tot een kaderbesluitconform resultaat leidt, op grond van het beginsel van voorrang van het Unierecht die met dat kaderbesluit onverenigbare nationale bepalingen buiten toepassing moet laten.

Indien artikel 6 OLW buiten toepassing wordt gelaten voor zover het in strijd is met artikel 4, punt 6, van kaderbesluit 2002/584 leidt dit tot het ontbreken van een in het nationale recht met artikel 4, punt 6, van kaderbesluit 2002/584 corresponderende grond tot facultatieve weigering van een tenuitvoerlegging. Artikel 1, lid 2, van kaderbesluit 2002/584 verplicht de lidstaten ertoe om, wanneer de voorwaarden van artikel 4, punt 6, van dit kaderbesluit niet zijn vervuld, elk EAB ten uitvoer te leggen op grond van het beginsel van wederzijdse erkenning. Wanneer een nationale regeling op onjuiste wijze uitvoering geeft aan artikel 4, punt 6, van het kaderbesluit 2002/584 en niet in overeenstemming met deze bepaling wordt uitgelegd, kan dit geen belemmering vormen voor de tenuitvoerlegging van een EAB. Als gevolg dient in dit geval het EAB dat tegen *Poplawski* is uitgevaardigd ten uitvoer te worden gelegd.

Artikel 6 Handvest: het vereiste van een wettelijke grondslag en divergerende rechtspraak

Hof van Justitie van de Europese Unie 6 november 2018, conclusie van Advocaat-Generaal Szpunar, C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:875 (TC) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: Kaderbesluit 2002/584/JBZ; Europees aanhoudingsbevel; Beslissing over de overlevering; Artikel 17; Rechten van de gezochte persoon; Handvest van de grondrechten van de Europese Unie; Artikel 6; Recht op vrijheid

Op grond van artikel 22 lid 4 Overleveringswet (OLW) moet de rechtbank Amsterdam, als na 90 dagen nog niet op een EAB is besloten, de overleveringsdetentie van de opgeëiste persoon schorsen. Omdat deze bepaling onder omstandigheden tot resultaten leidt die in strijd zijn met het Unierecht (met name in geval van vluchtgevaarlijke personen), legt de rechtbank Amsterdam deze bepaling zo uit dat in drie gevallen de beslistermijn wordt opgeschort, zodat die termijn van 90 dagen niet meer loopt. Dit is in het geval indien de uitvoerende rechterlijke autoriteit heeft besloten een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie te stellen, de beantwoording van een door een andere uitvoerende rechterlijke autoriteit gestelde prejudiciële vraag af te wachten dan wel de beslissing over de overlevering uit te stellen vanwege een reëel gevaar van onmenselijke of vernederende detentieomstandigheden in de uitvaardigende lidstaat. In hoger beroep geeft het Gerechtshof Amsterdam een andere uitlegging aan artikel 22 lid 4 OLW, die overigens tot nu toe nog niet tot een ander resultaat heeft geleid (de betrokkene wordt in de drie genoemde gevallen niet geschorst). De rechtbank Amsterdam wil weten of de voortgezette overleveringsdetentie op grond van haar uitlegging van artikel 22 lid 4 OLW een beperking is van artikel 6 Handvest die voldoet aan het vereiste van een wettelijke grondslag als bedoeld in artikel 52 lid 1 Handvest.

Volgens A-G Szpunar kan de rechtspraak het vereiste van het bestaan van een wettelijke grondslag vervullen wanneer zij toegankelijk en voorzienbaar is en het voorts vaste rechtspraak betreft die niet systematisch ter discussie wordt gesteld. Inconsistentie van rechtspraak – zoals de inconsistentie tussen de beslissingen van de rechtbank Amsterdam en het Hof Amsterdam – die beperkingen stelt

aan de grondrechten van personen vermindert de duidelijkheid, nauwkeurigheid en voorzienbaarheid ervan aanzienlijk. In de tweede plaats leidt de inconsistentie tot een situatie waarin deze persoon niet in staat is de werking van de beperking die hem is opgelegd ondubbelzinnig te kennen en te begrijpen. De rechterlijke uitlegging is daarom in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel dat voortvloeit uit artikel 52 lid 1 Handvest.

Artikelen 18 en 21 VWEU: gelijke behandeling bij executie-uitlevering aan een derde land van een onderdaan van een andere lidstaat

Hof van Justitie van de Europese Unie 13 november 2018, C-247/17, ECLI:EU:C:2018:898 (Raugevicius) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: Burgerschap van de Europese Unie; artikelen 18 en 21 VWEU; Door een derde land aan een lidstaat gericht verzoek tot uitlevering van een Unieburger die onderdaan is van een andere lidstaat en die in eerstgenoemde lidstaat zijn recht van vrij verkeer heeft; Uitleveringsverbod dat alleen geldt voor eigen staatsburgers; Beperking van het vrije verkeer; rechtvaardiging op grond van de voorkoming van straffeloosheid; Evenredigheid

De conclusie van de Advocaat-Generaal Bot is reeds samengevat in de [nieuwsbrief van juli & augustus 2018](#). De verwijzende rechter wil weten of de artikelen 18 en 21 VWEU zo moeten worden uitgelegd, dat de Finse nationale regel dat eigen onderdanen niet worden uitgeleverd (in dit geval: aan Rusland) ook van toepassing moet zijn op onderdanen van een andere lidstaat (in dit geval: Litouwen).

Het Hof van Justitie van de Europese Unie komt tot hetzelfde oordeel als de A-G: een nationale regeling die uitlevering van uitsluitend de Finse staatsburgers verbiedt, leidt tot een beperking van het vrije verkeer in de zin van artikel 21 VWEU. Deze beperking kan in dit geval worden gerechtvaardigd door het doel van voorkoming van straffeloosheid, mits de maatregel noodzakelijk is voor de bescherming van de belangen die de maatregel beoogt te waarborgen en de straffeloosheid niet met minder beperkende maatregelen kan worden bereikt (evenredigheid). Uit het oogpunt van de doelstelling die erin bestaat straffeloosheid te voorkomen, bevinden enerzijds Finse staatsburgers en anderzijds onderdanen van andere lidstaten met een vaste verblijfplaats in Finland die blijf geven van een zekere mate van integratie in de samenleving van deze staat, zich in een vergelijkbare situatie. Als gevolg daarvan vereisen de artikelen 18 en 21 VWEU dat onderdanen van andere lidstaten die permanent in Finland verblijven en die het voorwerp uitmaken van een uitleveringsverzoek dat door een derde land is ingediend *met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf*, voordeel trekken van de voor Finse staatsburgers geldende regel die uitlevering verbiedt, en dat zij onder dezelfde voorwaarden als Finse staatsburgers hun straf in Finland kunnen uitzitten. Het is aan de verwijzende rechter om na te gaan of Raugevicius kan worden geacht permanent in Finland te verblijven.

Kaderbesluit 2002/584/JBZ: gevolgen van niet-vermelding bijkomende vrijheidssanctie

Hof van Justitie van de Europese Unie 8 November 2018, conclusie van Advocaat-Generaal Sharpston, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:890 (IK) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: Kaderbesluit 2002/584/JBZ; Europees aanhoudingsbevel; Artikel 8, lid 1, onder f); Europees aanhoudingsbevel dat geen melding maakt van een aan de gezochte persoon opgelegde bijkomende straf; Overlevering op grond van een dergelijk bevel; Consequenties

Tegen betrokkene is door de bevoegde Belgische autoriteit een Europees aanhoudingsbevel (EAB) uitgevaardigd ter uitvoering van een tot vrijheidsbeneming strekkende straf of maatregel. In het Europees aanhoudingsbevel werd melding gemaakt van de hoofdstaf [gevangenisstraf 3 jaar] maar werd echter geen melding gemaakt van de bijkomende straf [terbeschikkingstelling 10 jaar] waartoe verdachte ook was veroordeeld. Na overlevering door Nederland en na het uitzitten van de hoofdstaf, heeft betrokkene aangevoerd dat de overlevering door de Nederlandse autoriteiten geen betrekking

had op de bijkomende straf omdat het door de Belgische autoriteiten uitgevaardigde EAB deze niet vermeldde, zodat hem geen vrijheidsbeneming ten uitvoering van die straf kan worden opgelegd. A-G Sharpston is, allereerst, van mening dat uit de context van het kaderbesluit duidelijk blijkt dat de Uniewetgever de bedoeling had om in het begrip straf de andere tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen op te nemen. A-G Sharpston concludeert dat een bijkomende straf als aan de orde in de onderhavige zaak, krachtens artikel 8, lid 1, onder f), van het kaderbesluit moet worden vermeld in vak c), onder 2), van het EAB.

Betreffende de consequenties die het ontbreken van de vermelding van de bijkomende straf in het EAB heeft voor de vrijheidsbeneming van de betrokkene ter uitvoering van deze straf concludeert A-G Sharpston dat betrokkene in de overleveringsprocedure de gelegenheid heeft gehad zich erop te beroepen dat de bijkomende straf niet was vermeld in het Europees aanhoudingsbevel. Het ontbreken van de vermelding van een bijkomende straf in het EAB dat ten grondslag ligt aan de overlevering van de betrokkene kan dus niet kan beletten dat die straf wordt uitgevoerd wanneer deze in overeenstemming met de relevante nationale bepalingen is opgelegd. Het Hof zal op 6 december 2018 arrest wijzen.

Kaderbesluit 2008/949/JBZ en WETS: tenuitvoerlegging taakstraf in andere lidstaat

Parket bij de Hoge Raad 6 november 2018, conclusie Advocaat-Generaal Spronken, ECLI:NL:PHR:2018:1237

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Kaderbesluit 2008/949/JBZ; WETS; Overdracht tenuitvoerlegging vonnis; Taakstraf; Geen vaste woon- of verblijfplaats in Nederland

Het middel houdt in dat de overweging van het Gerechtshof Amsterdam geen taakstraf op te leggen, omdat de betrokken verdachte (van Tsjechische nationaliteit en woonachtig in Tsjechië) geen vaste woon- of verblijfplaats heeft in Nederland, in strijd is met EU-recht. De advocaat beroept zich onder meer op artikel 3.2 WETS, op grond waarvan de tenuitvoerlegging van een door een Nederlandse rechter opgelegde taakstraf mogelijk is binnen de landen die zijn aangesloten bij het Kaderbesluit 2008/949/JBZ.

Volgens de A-G heeft de WETS tot doel dat niet meer van (onder meer) een taakstraf kan worden afgezien omdat de veroordeelde EU-burger geen vaste woon- of verblijfplaats heeft in Nederland. Dit doel wordt gerealiseerd doordat de tenuitvoerlegging van het vonnis aan een andere lidstaat wordt overgedragen. Het kaderbesluit en de WETS sluiten de tenuitvoerlegging van een in Nederland opgelegde taakstraf in een andere lidstaat niet uit. De enkele overweging van het Hof dat de verdachte in het buitenland woont is onvoldoende om geen taakstraf op te leggen.

KORTE SIGNALERINGEN

Artikel, M. Luchtman & R. Widdershoven, 'Het Nederlandse strafrecht in de ban van het Unierecht', AA 2018/11.

[Hyperlink](#)

Nieuwsbericht, 'EHRM (Grote Kamer) over recht op toegang tot een raadsman', 19 november 2018.

[Hyperlink](#)